

Planerad undervisningstid i grundskolan läsåret 2015/16

I denna promemoria beskrivs Skolverkets statistik om planerad undervisningstid i grundskolan läsåret 2015/16

Sedan hösten 2011 samlar Skolverket in skolenheternas planerade undervisningstid. Nytt för läsåret 2015/16 är att kommuner kan välja att rapportera en gemensam timplan för hela kommunen samtidigt. För dessa kommuner har den planerade undervisningstiden brutits ned på skolenhetsnivå.¹ Skolenheterna/kommunerna ska i insamlingen ange den tid som planeras för varje ämne/block och varje årskurs. Uppgifterna bör inte förväxlas med den faktiska genomförda undervisningstiden. För läsåret 2015/16 har omkring 93 procent av skolenheterna/kommunerna rapporterat in uppgifter om den planerade undervisningstiden.²

Statistiken ger möjlighet att följa hur den planerade undervisningstiden fördelas över årskurserna, i vilken mån fördelningen av olika ämnens undervisningstid förändras samt om den utökade undervisningstiden i matematik har påverkat skolenheternas sammantagna inplanerade undervisningstid.

I redovisningen används måttet median, om inte annat anges, avseende hur den planerade undervisningstiden är förlagd inom grundskolan. Medianen är den mittersta observationen i en fördelning vilket innebär att hälften av observationerna ligger under medianen och hälften ligger över medianen. Fördelen med ett mått som medianen är att det inte är känsligt för extremvärden vilket ett medelvärde kan vara.

Bakgrund

I bilaga 1 till Skollagen (2010:800) anges hur den totala garanterade undervisningstiden ska fördelas mellan ämnena i grundskolan, den totala garanterade undervisningstiden är 6 785 timmar. Enligt skolförordning 1 kap 2 § innebär garanterad undervisningstid den minsta totala undervisningstiden för en elev i grundskolan.

Syftet med den nationella timplanen för grundskolan är att den ska främja nationell likvärdighet, oavsett huvudman och geografisk hemvist. Huvudmannen beslutar efter förslag av rektorn om fördelning av undervisningstiden mellan årskurserna. Huvudmannen får även besluta om ytterligare undervisningstid utöver den

¹ 133 kommuner lämnade planerad undervisningstid för hela kommunen, sju kommuner lämnade inte några uppgifter. Kommunerna Sotenäs, Dals-Ed och Nora lämnade bara uppgifter för ett årskursintervall. Under insamlingen läsåret 2015/16 förtydligades kolumnnamnen för elevens val och språkvalet, vilket kan ha påverkat rapporteringen.

² Skolor/skolenheter som har angett tid i något ämne har inkluderats i statistiken. Sameskolan och internationella skolenheter har ej inkluderats i statistiken. Grundsärskolan och specialsolan har inte ingått i insamlingen.

garanterade undervisningstiden.³ Med ett par undantag har dock samtliga ämnen ett centralt innehåll angivet i kursplanen för årskurserna 1-3, 4-6 och 7-9. Hem- och konsumentkunskap har centralt innehåll för årskurserna 1- 6 respektive 7-9 och moderna språk har centralt innehåll för årskurserna 4-9.

Timplanen utökades i matematik den 1 juli 2013 från 900 timmar till 1 020 timmar. I samband med genomförandet gjorde Skolverket bedömningen att den utökade undervisningstiden för önskad effekt bör fördelas med en timme i veckan i årskurserna 1-3.⁴

Den nationella timplanen tillåter skolenheterna att använda maximalt 600 timmar av den totala undervisningstiden till skolans val, något som är frivilligt för skolenheterna att nyttja. Utrymmet för skolans val ska användas för undervisning i ett eller flera ämnen och rektorn beslutar om hur utrymmet ska användas.⁵ Vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp minska med högst 20 procent, dock ej i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik.

Tabell 1. Timplan för grundskolan sedan 1 juli 2013. Undervisningstid i timmar om 60 minuter för ämnen och ämnesgrupper⁶ totalt.

Ämne	Totalsumma
Bild	230
Hem - och konsumentkunskap	118
Idrott och hälsa	500
Musik	230
Slöjd	330
Svenska eller svenska som andraspråk	1490
Engelska	480
Matematik	1020
Geografi, historia, religionskunskap, samhällskunskap	885
Biologi, fysik, kemi, teknik	800
Språkval	320
Elevens val	382
Totalt garanterade antal timmar	6785
Därav skolans val	600

³ 9 kap. 3§ & 4 § Skolförordningen (2011:185).

⁴ Rapport 378:2012, *Utökad undervisningstid i matematik*.

⁵ 9 kap. 9§ skolförordningen (2011:185).

⁶ Geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap respektive biologi, fysik, kemi och ämnet teknik delar timplan.

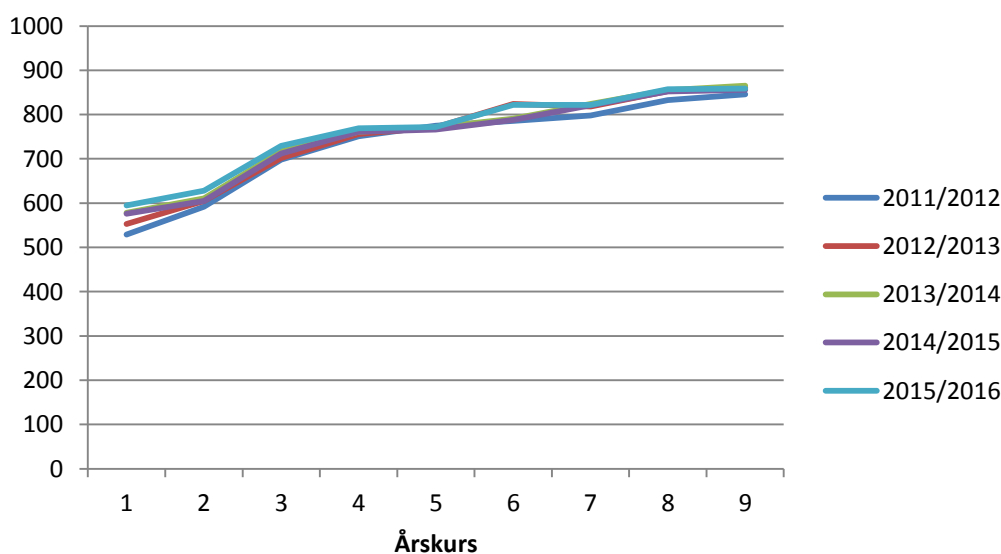
Den totala planerade undervisningstiden

Nedan redovisas den planerade undervisningstiden som skolenheterna har angett för läsåret 2015/16, om inget annat anges.

Den planerade undervisningstiden ökar successivt för varje årskurs, den är som lägst i årskurs 1 och som högst i årskurs 9. Exempelvis så har elever i årskurs 1 ungefär 16 timmar och 40 minuter planerad undervisningstid i veckan, elever i årskurs 6 ungefär 23 timmar och 5 minuter planerad undervisningstid i veckan och elever i årskurs 9 ungefär 24 timmar och 8 minuter i planerad undervisningstid i veckan.⁷

Delas årskurserna in i årskursintervall går det tydligare att se hur den totala planerade undervisningstiden är fördelad över grundskolan, cirka 28 procent av all planerad undervisningstid är förlagd till årskurserna 1-3, cirka 34 procent i årskurserna 4-6 och cirka 37 procent i årskurserna 7-9.

Diagram 1. Planerad undervisningstid i timmar totalt per årskurs läsåren 2011/12 - 2015/16.

Tyngdpunkten i den planerade undervisningstiden för olika ämnen ligger olika över grundskolans årskurser. Ämnen som matematik, svenska och svenska som andraspråk tar upp en stor andel av den planerade undervisningstiden i grundskolans lägre årskurser, årskurserna 1-3. Exempelvis i årskurs 1 så utgörs nästan två tredjedelar av all planerad undervisningstid av matematik och svenska eller svenska som andraspråk.

⁷ 178 skoldagar per läsår motsvarar 35,6 veckor på ett år. 178 skoldagar dividerat på 5 skoldagar per vecka = 35,6 veckor. Uppskattad planerad undervisningstid i veckan, baserat på mediantid. Se Skolförordningen 3. Kap 2 §. Se även *Uppdrag om stadiindelad timplan för grundskolan*, (U2014/3489/S, U2014/5377/S). s.13.

PM

4 (18)

I årskurserna 7-9 läggs mer betoning på de naturorienterande ämnena inklusive teknik och de samhällsorienterande ämnen. I exempelvis årskurs 9 tar de tillsammans ungefär upp en fjärdedel av all planerad undervisningstid.

Totalt skiljer sig den planerade undervisningstiden och nationella timplanen endast marginellt. Variationerna mellan ämnen och ämnesgrupp är små på det hela taget, med undantag för hem- och konsumentkunskap som uppvisar en skillnad mellan planerad undervisningstid och garanterad undervisningstid. Ämnena engelska, idrott och hälsa, matematik samt svenska och svenska som andraspråk uppvisar en skillnad på två till fyra procent mer planerad undervisningstid än den garanterade undervisningstiden.

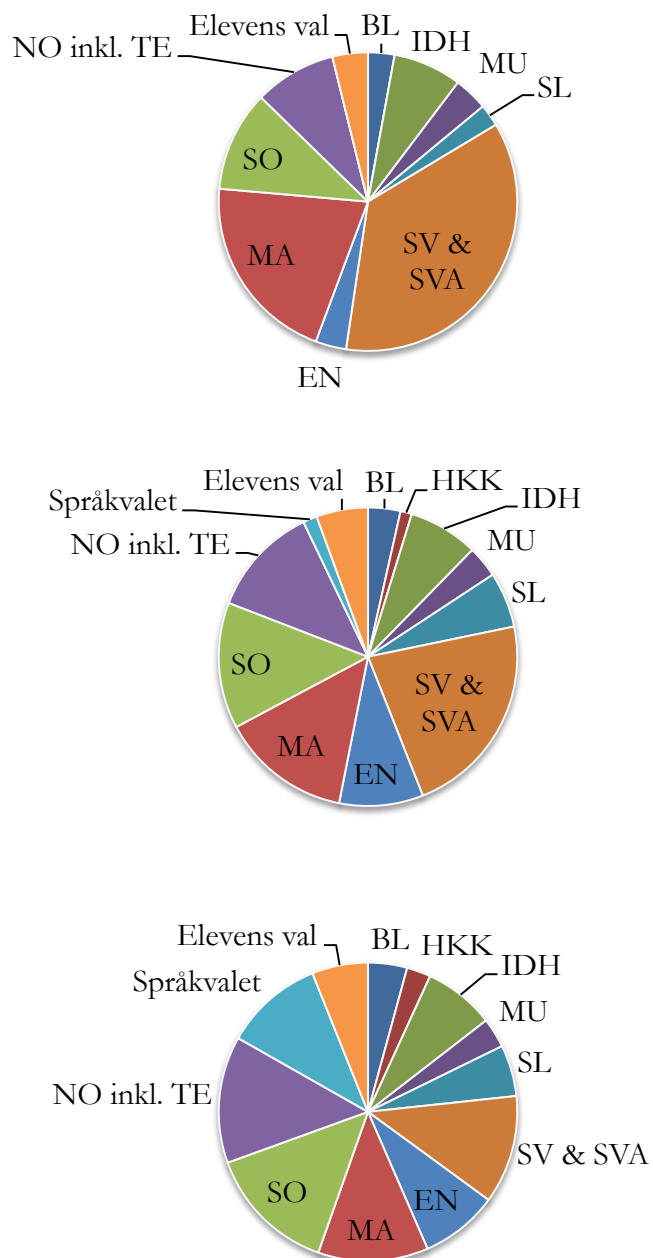
Skolenheter med kommunal huvudman har något mer planerad undervisningstid i grundskolan jämfört med skolenheter med enskild huvudman. Skolenheter med enskild huvudman har mer planerad undervisningstid i skolans val jämfört med skolenheter med kommunal huvudman.

Skillnaden i planerad undervisningstid jämfört med läsåret 2014/15 är marginell för nästan alla ämnen utom språkvalet och elevens val. Ökningen av den planerade undervisningstiden för ämnena språkvalet och elevens val förklaras troligen av förtydligandet av kolumnnamnen för respektive ämne som gjordes under insamlingen.

Tabell 2 – Procentuell skillnad i planerad undervisningstid jämfört med garanterad undervisningstid, i procent. Läsåret 2015/16.

Ämne	
Bild	7,4
Hem - och konsumentkunskap	-19,5
Idrott och Hälsa	3,8
Musik	2,2
Slöjd	0,0
Svenska eller svenska som andraspråk	2,4
Engelska	2,9
Matematik	2,0
SO	0,9
NO inkl. teknik	0,8
Språkval	-3,8
Elevens val	-5,5
Totalt	1,0

Diagram 2. Fördelning av planerad undervisningstid i årskurs 1-3, 4-6 och 7-9. Läsåret 2015/16⁸

⁸ BL= Bild, HKK= Hem – och konsumentkunskap, IDH= Idrott och hälsa, MU=Musik, SL= Slöjd, SV & SVA= Svenska eller svenska som andraspråk, EN= Engelska, MA= Matematik, SO= Samhällsorienterande ämnen, NO= Naturorienterande ämnen, TE= Teknik.

PM

6 (18)

Bild

Den planerade undervisningstiden i bild trappas succesivt upp fram till årskurs 7 för att sen plana ut för årskurs 8 och 9. Elever i årskurs 2 har cirka 30 minuter planerad undervisningstid i veckan medan elever i årskurs 3 har nästan 40 minuter planerad undervisningstid i veckan.

Skolenheter med enskild huvudman har marginellt mer planerad undervisningstid i ämnet bild än skolenheter med kommunal huvudman.

Ämnet bild uppvisar en skillnad på 7,4 procent mer planerad undervisningstid än den garanterade undervisningstiden.

Hem - och konsumentkunskap

Den planerade undervisningstiden i hem - och konsumentkunskap kan först observeras i årskurs 6. Elever i årskurs 6 har ungefär 49 minuter planerad undervisningstid i veckan i hem- och konsumentkunskap. I årskurs 8 är den planerade undervisningstiden som högst. Elever i årskurs 8 har ungefär 60 minuter planerad undervisningstid i veckan i hem - och konsumentkunskap.

Skolenheter med enskild huvudman och skolenheter med kommunal huvudman förlägger den planerade undervisningstiden i hem- och konsumentkunskap på samma sätt mellan årskurserna. Tidigare läsår förlade de den planerade undervisningstiden olika mellan årskurserna.

Sett till hela grundskolan har skolenheter med kommunal huvudman mer planerad undervisningstid i hem- och konsumentkunskap än skolenheter med enskild huvudman.

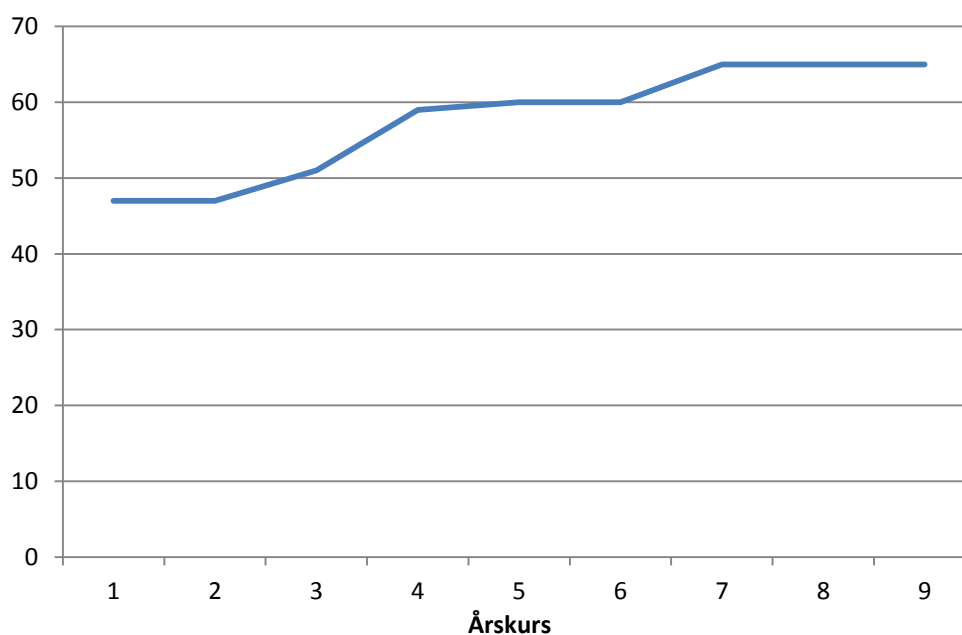
Ämnet hem- och konsumentkunskap uppvisar en skillnad på 19,5 procent mindre planerad undervisningstid än den garanterade undervisningstiden.

Idrott och hälsa

Den planerade undervisningstiden i idrott och hälsa ökar för varje årskursintervall. Elever i årskurs 1 har cirka 1 timme och 20 minuter planerad undervisningstid i idrott och hälsa i veckan, elever i årskurs 6 har cirka 1 timme och 40 minuter och elever i årskurs 9 nästan 1 timme och 50 minuter. Den planerade undervisningstiden i idrott och hälsa har i princip varit oförändrad de läsår som insamlingen har genomförts.

Skolenheter med kommunal huvudman har marginellt mer planerad undervisningstid i idrott och hälsa jämfört med skolenheter med enskild huvudman.

Diagram 3. Planerad undervisningstid i timmar per årskurs i idrott och hälsa läsåret 2015/16.

Ämnet idrott och hälsa uppvisar en skillnad på 3,8 procent mer planerad undervisningstid än den garanterade undervisningstiden.

PM

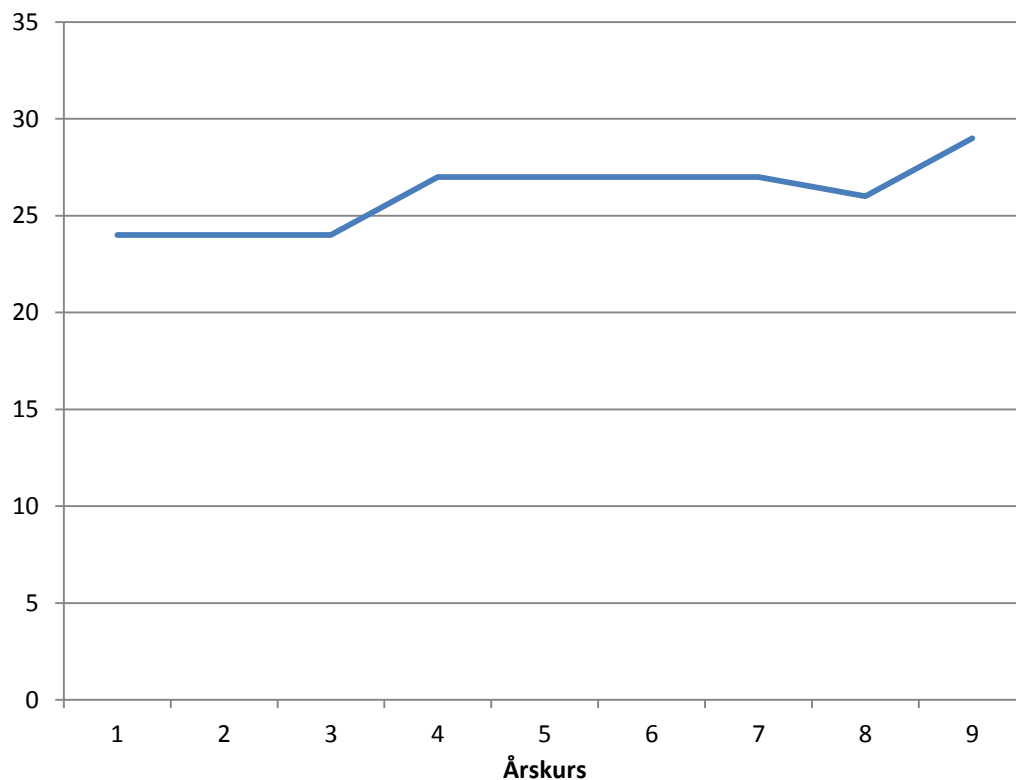
8 (18)

Musik

Musik är ett ämne där den planerade undervisningstiden är relativt konstant genom grundskolans alla årskurser. Skillnaden mellan årskurs 1 och årskurs 9 i planerad undervisningstid i veckan är bara några minuter. Elever i årskurs 1 har cirka 40 minuter planerad undervisningstid i veckan, elever i årskurs 9 cirka 48 minuter.

Skolenheter med enskild huvudman har mer planerad undervisningstid i musik jämfört med skolenheter med kommunal huvudman.

Diagram 4. Planerad undervisningstid i timmar per årskurs i musik läsåret 2015/16.

Ämnet musik uppvisar en skillnad på 2,2 procent mer planerad undervisningstid än den garanterade undervisningstiden.

Slöjd

I årskurs 1 och 2 är den planerade undervisningstiden i slöjd noll timmar. Elever i årskurs 3 har ungefär 1 timme och 20 minuter planerad undervisningstid i veckan i slöjd. Den planerade undervisningstiden är i princip samma efter årskurs 3.

Skolenheter med kommunal huvudman har mer planerad undervisningstid i slöjd jämfört med skolenheter med enskild huvudman.

Ämnet slöjd uppvisar ingen skillnad jämfört med den garanterade undervisningstiden.

Svenska eller svenska som andraspråk

Svenska och svenska som andraspråk är de ämnen som tar upp störst andel av den planerade undervisningstiden i grundskolan.

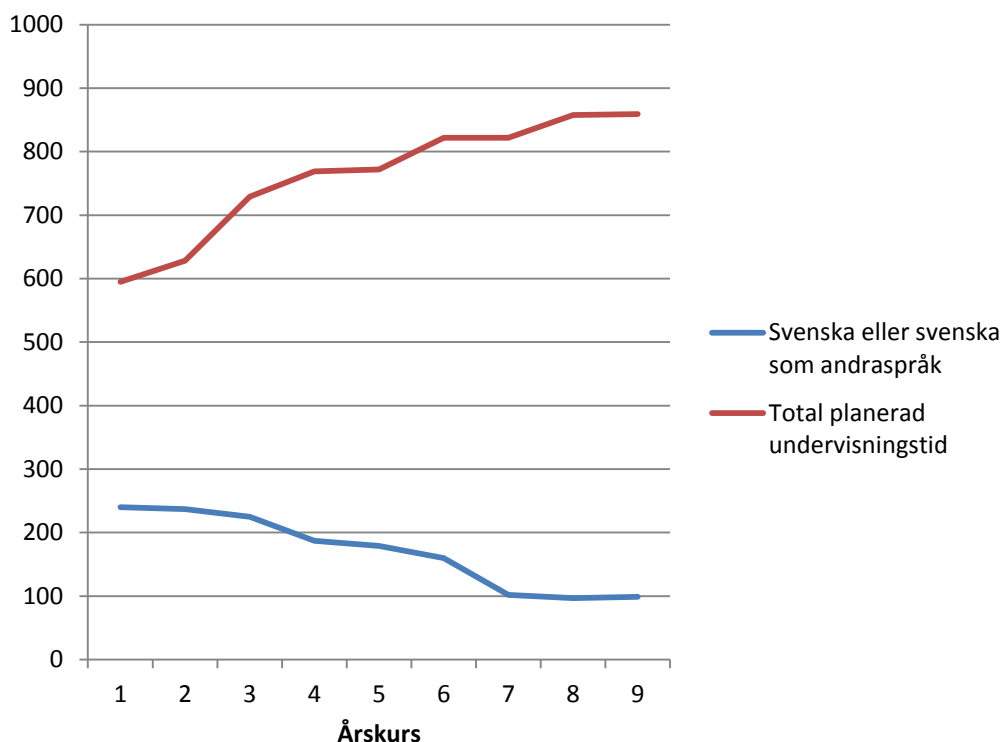
Nästan hälften av all planerad undervisningstid i svenska eller svenska som andraspråk är förlagd till årskurs 1-3. Elever i årskurserna 1-3 har ungefär 6 timmar och 35 minuter planerad undervisningstid i veckan, elever i årskurserna 4-6 nästan 5 timmar samt elever i årskurserna 7-9 har ungefär 2 och 45 minuter.

Skolenheter med enskild huvudman tenderar att ha mindre planerad undervisningstid i svenska eller svenska som andraspråk i årskurserna 1-3 och 4-6 jämfört med skolenheter med kommunal huvudman. Dock har skolenheter med enskild huvudman i regel mer planerad undervisningstid i årskurserna 7-9 i svenska eller svenska som andraspråk.

PM

10 (18)

Diagram 5. Planerad undervisningstid i timmar per årskurs i svenska eller svenska som andraspråk samt totalt läsåret 2015/16.

Ämnet svenska eller svenska som andraspråk uppvisar en skillnad på 2,4 procent mer planerad undervisningstid än den garanterade undervisningstiden.

Engelska

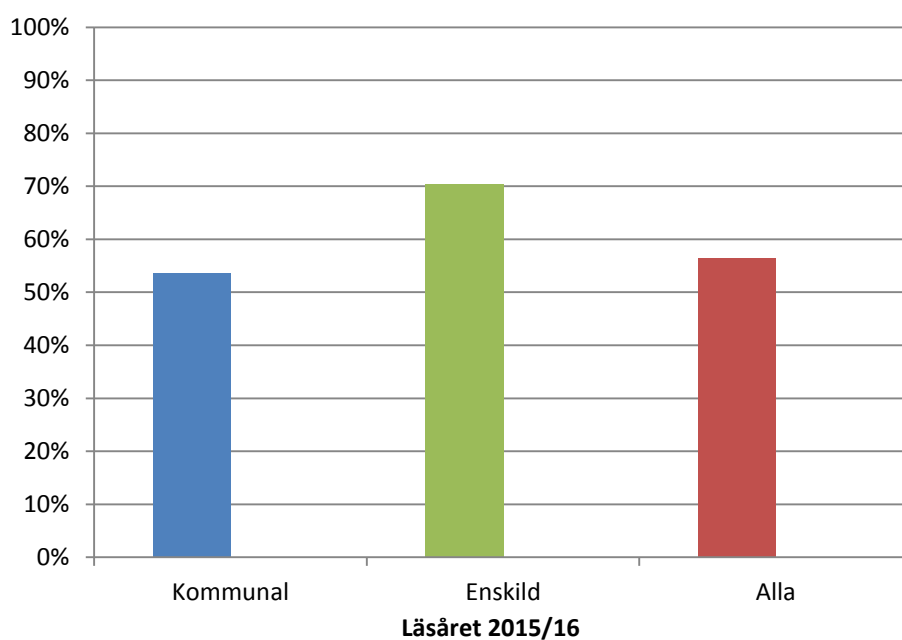
En relativt liten andel av den planerade undervisningstiden i engelska är förlagd till årskurserna 1-3, elever i årskurs 3 har ungefär en timme planerad undervisningstid i veckan. Den planerade undervisningstiden trappas upp i årskurserna 4-9. Den planerade undervisningstiden är ungefär samma för årskurserna 4-6 och årskurserna 7-9. En elev i årskurs 5 och i årskurs 9 har ungefär lika mycket planerad undervisningstid i engelska per vecka, cirka 2 timmar.

Skolenheter med enskild huvudman har i regel mer planerad undervisningstid i engelska jämfört med skolenheter med kommunal huvudman. Skillnaden mellan skolenheter med enskild huvudman och skolenheter med kommunal huvudman är tydlig i årskurserna 1-3, skolenheter med enskild huvudman har mer planerad undervisningstid i engelska jämfört med skolenheter med kommunal huvudman. I

årskurserna 4-6 och 7-9 är skillnaden mellan skolenheter med enskild huvudman och skolenheter med kommunal huvudman marginell.

Det blir vanligare att börja med engelska i årskurs 1. Läsåret 2011/12 uppgav 44 procent av skolenheterna att de hade planerad undervisningstid i engelska i årskurs 1. Läsåret 2015/16 uppgav 56 procent att de hade planerad undervisningstid i engelska i årskurs 1. Det är betydligt vanligare att skolenheter med enskild huvudman börjar med engelska i årskurs 1 jämfört med skolenheter med kommunal huvudman. Läsåret 2011/12 uppgav 40 procent av skolenheterna med kommunal huvudman att de hade planerad undervisningstid i årskurs 1, motsvarande andel för läsåret 2015/16 var 54 procent. Bland skolenheter med enskild huvudman uppgav cirka 64 procent att de hade planerad undervisningstid i engelska i årskurs 1 läsåret 2011/12, motsvarande andel läsåret 2015/16 var cirka 70 procent.⁹

Diagram 6. Andel (%) av skolorna/skolenheterna som har angett tid i engelska i årskurs 1 läsåren 2015/16, totalt och fördelat på huvudman.

Ämnet engelska uppvisar en skillnad på 2,9 procent mer planerad undervisningstid än den garanterade undervisningstiden.

⁹ Andel av alla skolenheter med årskurs 1 som har angett tid i engelska i årskurs 1.

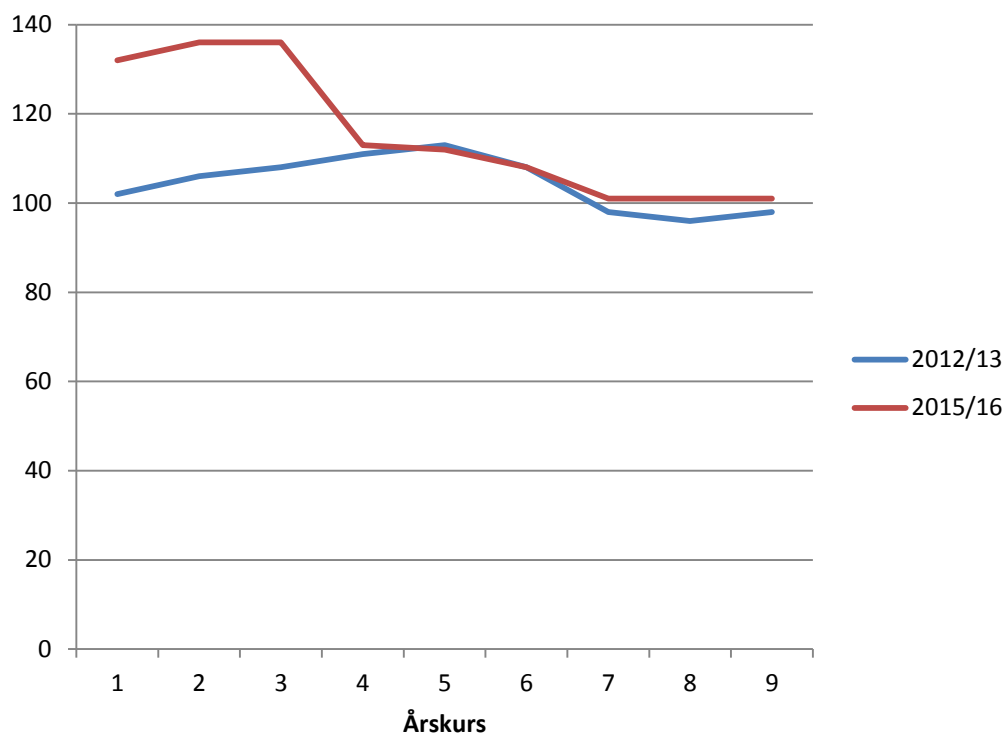
Matematik

Matematik är det ämne efter svenska eller svenska som andraspråk som har störst andel planerad undervisningstid i grundskolan. En stor del av den planerade undervisningstiden i matematik är förlagd till årskurserna 1-3.

Den 1 juli 2013 utökades den minsta garanterade undervisningstiden i matematik med 120 timmar. Läsåret 2012/13 var den planerade undervisningstiden i matematik i årskurserna 1-3 ungefär 315 timmar, läsåret 2013/14 var motsvarande antal cirka 405 timmar. Detta motsvarar en ökning i planerad undervisningstid från nästan 3 timmar matematik i veckan läsåret 2012/13 till nästan 3 timmar och 50 minuter läsåret 2013/14. Den största ökningen är förlagd till årskurserna 1-3 i enlighet med Skolverkets rekommendationer.

I årskurserna 4-6 och 7-9 ökade den planerade undervisningstiden i matematik marginellt mellan läsåren 2012/13 och 2013/14, det rör sig om enstaka timmar för varje årskurs. För grundskolan som helhet ökade den planerade undervisningstiden i matematik mellan läsåren 2012/13 och 2013/14 med 103 timmar. Läsåret 2012/13 var den planerade undervisningstiden i ämnet matematik för hela grundskolan 940 timmar. Läsåret 2013/14 var den planerade undervisningstiden i ämnet matematik för hela grundskolan 1043 timmar. Antalet timmar var ungefär detsamma läsåret 2015/16, 1040 timmar.

Diagram 7. Planerad undervisningstid i timmar per årskurs i matematik läsåren 2012/13, och 2015/16.

Den planerade undervisningstiden i matematik skiljer sig mellan skolenheter med enskild huvudman och skolenheter med kommunal huvudman. Läsåret 2015/16 hade skolenheter med enskild huvudman marginellt mer planerad undervisningstid jämfört med skolenheter med kommunal huvudman. Skolenheter med kommunal huvudman har mer planerad undervisningstid i matematik i årskurserna 1-3 jämfört med skolenheter med enskild huvudman. Skolenheter med enskild huvudman har mer planerad undervisningstid i matematik i årskurserna 4-6 och 7-9.

Ämnet matematik uppvisar en skillnad på 2,0 procent mer planerad undervisningstid än den garanterade undervisningstiden.

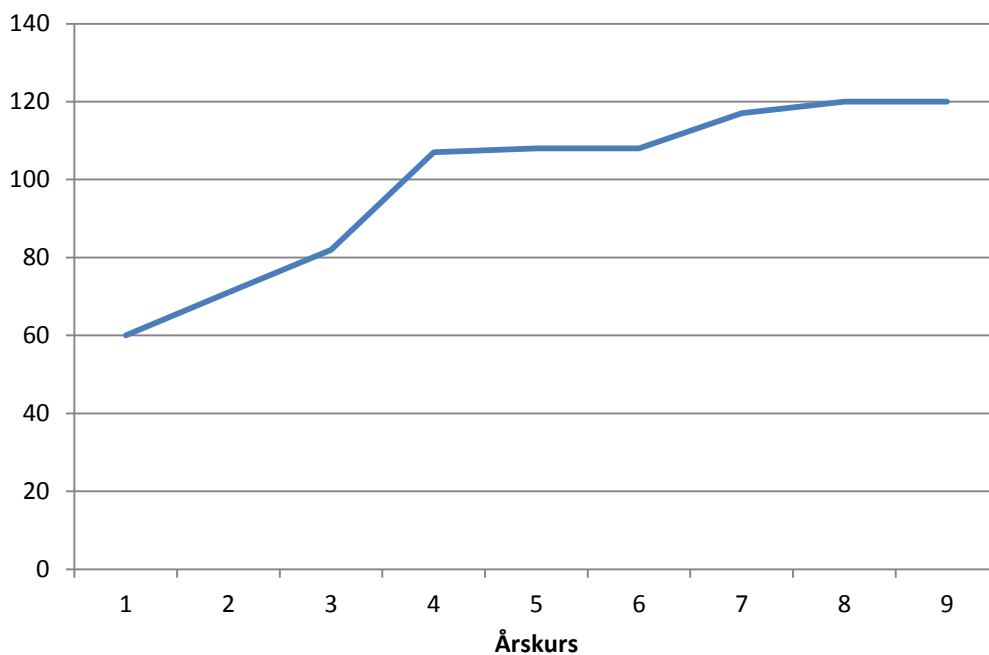
Samhällsorienterande ämnena

I den här promemorian har ämnena geografi, historia, religion och samhällskunskap summerats för att få jämförbarhet mellan årskurserna och läsåren.

Den planerade undervisningstiden i de samhällsorienterande ämnena trappas upp för varje årskursintervall i grundskolan. Elever i årskurserna 1-3 har cirka 2 timmar planerad undervisningstid i veckan i de samhällsorienterande ämnena, elever i årskurserna 4-6 cirka 3 timmar i veckan och elever i årskurserna 7-9 cirka 3 timmar och 20 minuter i veckan.

I årskurserna 7-9 finns de olika samhällsorienterande ämnenas planerade undervisningstid specificerad, dock återfinns inga skillnader i medianen mellan ämnena.

Diagram 8. Planerad undervisningstid i timmar inom samhällsorienterande ämnena fördelat per årskurs, läsåret 2015/16.

Skolenheter med kommunal huvudman har mer planerad undervisningstid i de samhällsorienterande ämnena jämfört med skolenheter med enskild huvudman.

De samhällsorienterade ämnena uppvisar en skillnad på 0,9 procent mer planerad undervisningstid än den garanterade undervisningstiden.

Naturorienterande ämnen och teknik

De naturorienterande ämnena biologi, fysik och kemi delar tiden i den nationella timplanen med ämnet teknik. I den här promemorian har ämnena biologi, fysik och kemi summerats för att få jämförbarhet mellan årskurserna och läsåren. Ämnet teknik redovisas separat. I årskurserna 7-9 kan de enskilda ämnena i de naturorienterande ämnena urskiljas i den planerade undervisningstiden, dock återfinns inga skillnader i mediantiderna mellan de olika ämnena.

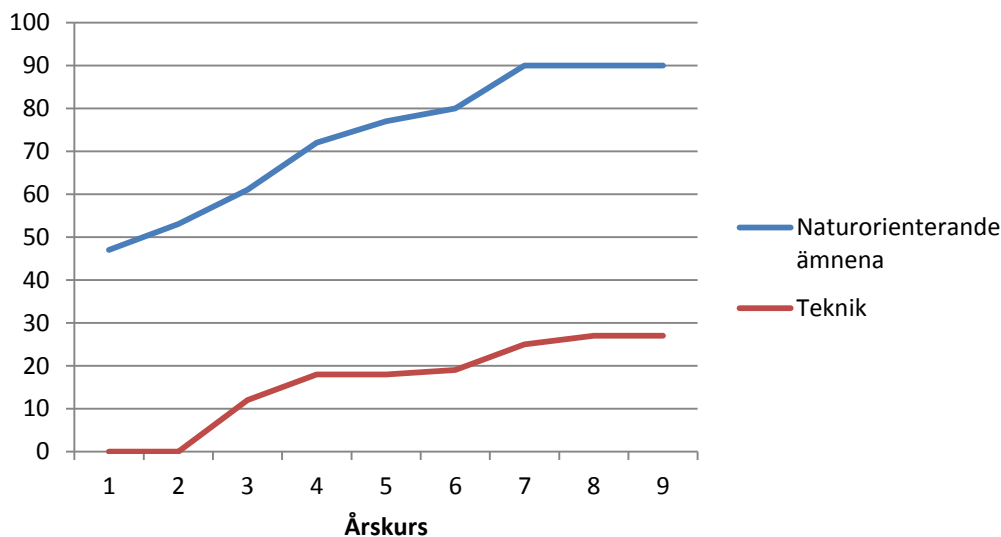
Den planerade undervisningstiden i de naturorienterande ämnena trappas succesivt upp för varje årskursintervall i grundskolan. Elever i årskurserna 1-3 har cirka 1 timme och 30 minuter planerad undervisningstid i veckan i de naturorienterande ämnena, elever i årskurserna 4-6 cirka 2 timmar och 10 minuter i veckan och elever i årskurserna 7-9 cirka 2 timmar och 30 minuter i veckan.

Det existerar små skillnader mellan skolenheter med enskild huvudman och skolenheter med kommunal huvudman. Dock så har skillnaderna varierat mellan läsåren, läsåren 2011/12-2013/14 hade skolenheter med kommunal huvudman mer planerad undervisningstid i de naturorienterande ämnena, medan skolenheter med enskild huvudman hade mer planerad undervisningstid läsåret 2014/15 och 2015/16.

Likt de naturorienterande ämnena trappas den planerade undervisningstiden i teknik upp för varje årskursintervall. I årskurserna 1 och 2 är den planerade undervisningstiden i teknik noll timmar. Elever i årskurs 3 har ungefär 20 minuter planerad undervisningstid i veckan, i årskurserna 4-6 är den planerade undervisningstiden i veckan cirka 30 minuter, i årskurserna 7-9 cirka 45 minuter. Den planerade undervisningstiden i ämnet teknik har ökat för varje läsår.

Skolenheter med kommunal huvudman har mer planerad undervisningstid i teknik läsåret 2015/16.

Diagram 9. Planerad undervisningstid i timmar inom naturorienterande ämnena och teknik per årskurs, läsåret 2015/16.

De naturorienterande ämnena inklusive teknik uppvisar en skillnad på 0,8 procent mer planerad undervisningstid än den garanterade undervisningstiden.

Språkval

Elever i årskurs 6 har ungefär 1 timmes planerad undervisningstid i språkval i veckan. Elever i årskurserna 7-9 har cirka 2 timmar och 30 minuter i språkval i veckan. Under tidigare läsår var det vanligare att ha mer planerad undervisningstid i språkvalet i årskurs 6, läsåret 2011/12 var den planerade undervisningstiden i årskurs 6 cirka 40 timmar, läsåret 2015/16 var den 36 timmar. Jämfört med läsåret 2014/15 har den planerade undervisningstiden i språkvalet ökat med 22 timmar. Ökningen har varit störst hos skolenheter med kommunal huvudman, som de två tidigare läsår inte hade någon planerad undervisningstid i språkvalet i årskurs 6.

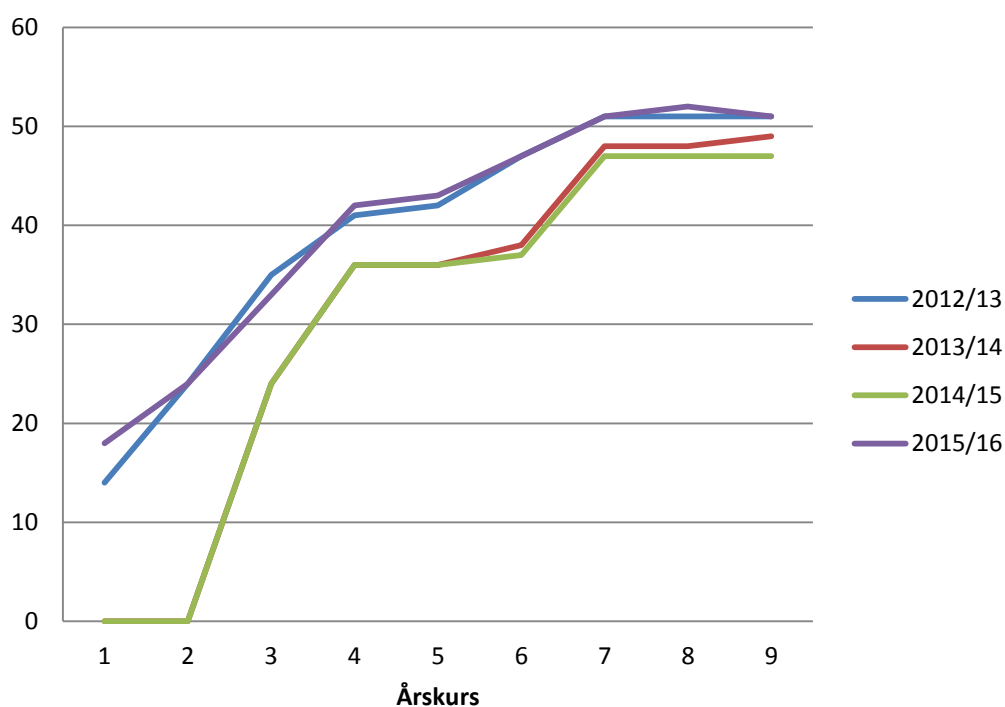
Skolenheter med kommunal huvudman har mer planerad undervisningstid i språkvalet jämfört med skolenheter med enskild huvudman.

Ämnet språkval uppvisar en skillnad på 3,8 procent mindre planerad undervisningstid än den garanterade undervisningstiden.

Elevers val

Den planerade undervisningstiden i elevers val minskade påtagligt mellan läsåren 2012/13 och 2014/15. Lsåret 2015/16 har den planerade undervisningstiden ökat. Jämfört med läsåret 2014/15 har den planerade undervisningstiden ökat med 87 timmar. Ökningen är särskilt tydlig i årskurserna 1-3, där den har ökat med 51 timmar. I årskurserna 4-6 och 7-9 har den ökat med 23 timmar respektive 13 timmar.

Diagram 10. Planerad undervisningstid i timmar per årskurs i elevers val läsåren 2012/13, 2013/14, 2014/15 och 2015/16.

Hos skolenheter med kommunal huvudman ökade den planerade undervisningstiden i elevers val i årskurserna 1-3 med ungefär 51 timmar. Motsvarande ökning för skolenheter med enskild huvudman var 60 timmar. Sett över hela grundskolan ökade den planerade undervisningstiden i elevers val för skolenheter med kommunal huvudman med 96 timmar. För skolenheter med enskild huvudman var motsvarande ökning 98 timmar.

PM

18 (18)

Skolenheter med kommunal huvudman har mer planerad undervisningstid i elevens val jämfört med skolenheter med enskild huvudman.

Ämnet elevens val uppvisar en skillnad på 5,5 procent mindre planerad undervisningstid än den garanterade undervisningstiden.